

Til medlemmerne af

Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg

”Genopretning af havets biodiversitet og bæredygtig anvendelse af havets resurser”

Resume af ekspertudtalelse fra det danske IPBES-kontor (Rapporten kan downloades i en PDF-udgave fra det danske IPBES-kontors hjemmeside www.ipbes.dk under nyheder)

Forfattere af ekspertudtalelsen er: Jørgen Bendtsen, Paula Canal-Vergés, Lars Dinesen, Jørgen L. S. Hansen, Marianne Holmer, Brooks Kaiser, Dennis Lisbjerg, Brian MacKenzie, Stiig Markager, Therese Nissen, Ib Kragh Petersen, Jens Kjerulf Petersen, Katherine Richardson, Eva Roth, Josianne Gatt Støttrup, Peter Anton Stæhr, Jon C. Svendsen, Thomas Kirk Sørensen, Mary S. Wisz.

Forfatterne er fra: Aarhus Universitet, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Tekniske Universitet, Det danske IPBES-kontor, Københavns Universitet, NIVA Danmark, Syddansk Universitet, World Maritime University, WWF-Verdensnaturfonden.

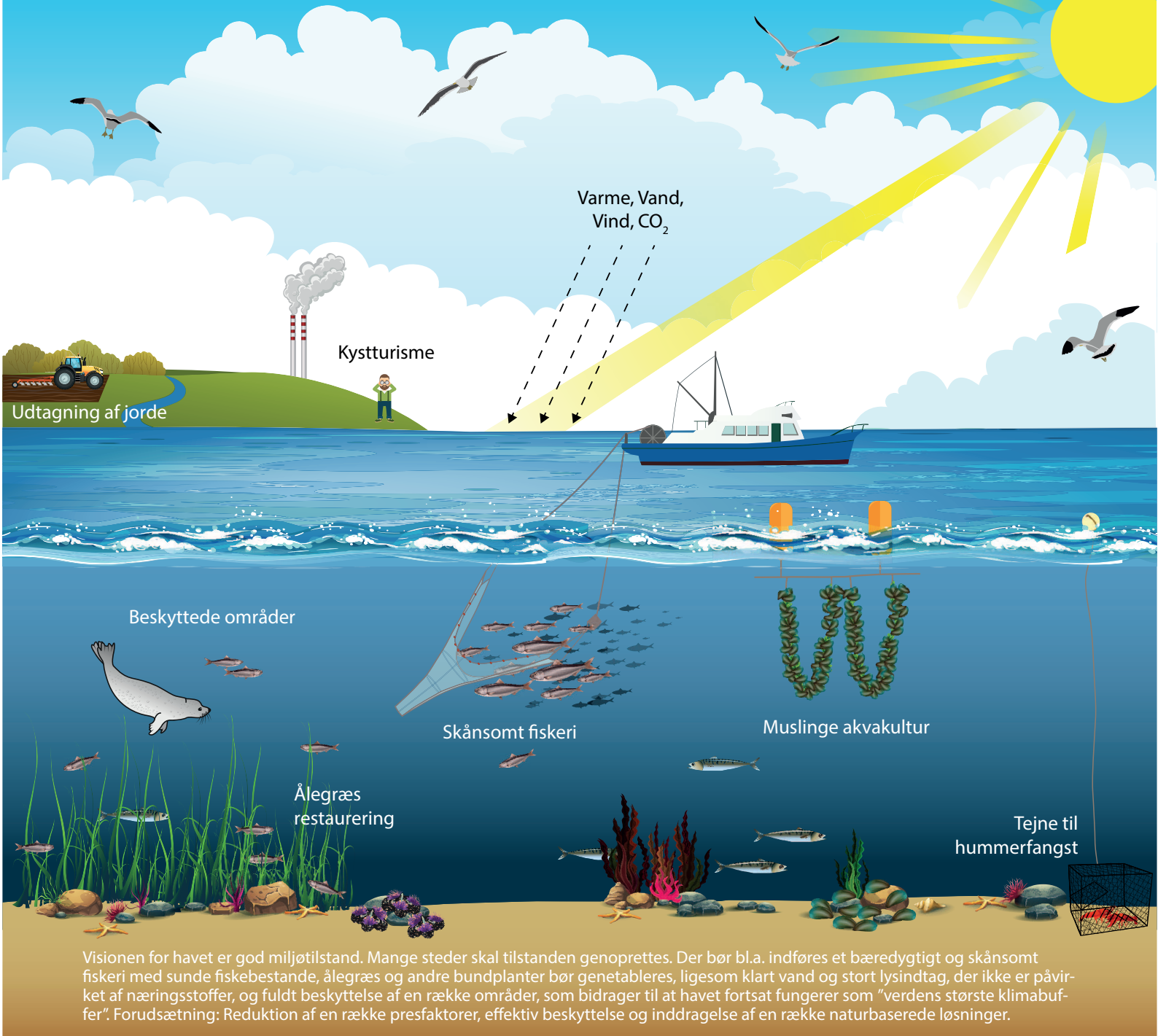
Natur- og miljøtilstanden i havet er fortsat dårlig til trods for mange års indsats og forsøg på regulering. Omfanget af problemerne er foruroligende og i nogle tilfælde stigende. Havet omkring Danmark, med dets mange levesteder på havbunden og i de frie vandmasser, er negativt påvirket af fiskeri, fysisk forstyrrelse af havbunden, klimaforandringer og effekter af næringsstofftilførsler, fremmede arter, støj, miljøfremmede stoffer, herunder plastik, mm. Dette har medført en række alvorlige skader på havets natur og miljø.

I en ekspertudtalelse i regi af det danske IPBES samarbejde peger vi på en række handlemuligheder, der kan bidrage til at forbedre havets natur og miljøtilstand. Her er de vigtigste:

Fiskeri: Lukning af flere områder for bundtrawl samt fordeling af kvoter til specifikke redskaber og fangstmetoder og gennem havplanen at reservere produktive havarealer til fiskeri med passive redskaber som fx tejnere, der skåner naturen. Beskyttelse af al biodiversitet i en lang række beskyttede områder vil, sammen med generelt mere skånsomt metoder samlet set gavne fiskeriet, da det over tid vil give flere fisk.

Klima: Havet spiller en afgørende rolle i regulering af klimaet. Kystnære lavvandede områder med tæt vegetation binder kulstof i havbunden. På det åbne hav bidrager sedimentation af organisk stof til havbunden med at lagre betydelige mængder kulstof og dermed fjerne CO₂ fra atmosfæren. Men bundtrawling hvirvler materialet op igen og mindsker havets evne til at absorbere klimagasser fra atmosfæren. Aktiviteter som øger havets frigivelse af drivhusgasser som CO₂, metan og lattergas, bør derfor indgå i klimaplanerne og i opgørelse af det samlede danske regnskab for klimagasser.

Næringsstoffer: Mere end 30 års national indsats for at reducere næringsstoffer har sammen med tilsvarende indsats i vores nabolande medført forbedret vandkvalitet i de åbne farvande. Der er dog stadig problemer i de danske områder af Nordsøen og Østersøen inklusive Kattegat og Bælthavet, hvor de fleste områder stadig ikke er klassificeret som i god tilstand. I de kystnære farvande er der stadig lang vej til god miljøtilstand. Det er kvælstof og til dels fosfor der påvirker havmiljøet negativt. Mens fosfor tilførslerne er reduceret med 90% siden 1980'erne, er kvælstof reduktionen mere beskedent. De sidste ca. 10 år er

Visionen for havet er god miljøtilstand. Mange steder skal tilstanden genoprettes. Der bør bl.a. indføres et bæredygtigt og skånsomt fiskeri med sunde fiskebestande, ålegræs og andre bundplanter bør genetableres, ligesom klart vand og stort lysindtag, der ikke er påvirket af næringsstoffer, og fuldt beskyttelse af en række områder, som bidrager til at havet fortsat fungerer som "verdens største klimabuffer". Forudsætning: Reduktion af en række presfaktorer, effektiv beskyttelse og inddragelse af en række naturbaserede løsninger.

kvælstof tilførslerne stigende og ligger nu på ca. 61.000 tons per år. For at kunne opnå en god økologisk tilstand skal tilførslerne ned på 36.600 tons. Der er altså brug for en markant årlig reduktion på ca. 24.000 tons kvælstof. Til sammenligning vil regeringens nuværende udspil i bedste fald reducere udledningerne med omkring 5.000 tons, og først om fem år. Selv med en væsentlig reduktion af kvælstof tilførslen fra land, tager det årtier før de negative effekter i havmiljøet forsvinder, så for hvert år der går, bliver skaderne på havet større og den samlede regning stiger. Hovedparten af den landbaserede tilførsel af kvælstof til havet stammer fra landbruget.

Beskyttede områder: Bør være større og nyde en fuld beskyttelse mod alle væsentlige trusler og dermed beskytte den eksisterende biodiversitet. Det inkluderer også en effektiv håndhævelse af forbud, ordentlige buffer zoner omkring særligt følsomme levesteder og en god sammenhæng mellem de forskellige områder, så dyr og planter kan spredes mellem områderne. Det vil som nævnt være en gevinst både for natur og fiskeri og på længere sigt også for klimaet. Havplanen efterlader en manko.

Der skal udpeges 10% strengt beskyttede områder i regi af EU, men kun få procent af de udlagte Natura 2000 områder i Danmark har forbud mod anvendelse af bundsløbende redskaber, og kun en brøkdel er udlagt som "no-take zone".

Naturgenopretning: Når beskyttelse af havets natur ikke er nok til at naturen kan komme sig selv inden for en overskuelig fremtid, kan en række aktive tiltag bidrage til at skabe bedre betingelser. Det gælder fx plantning af ålegræs, udlægning af stenrev og fjernelse af diger, så de gamle strandenge kommer tilbage. Ligeledes bør "hård kystbeskyttelse" (sten oppe på stranden) erstattes af stenrev ude i vandet. Noget der vil bidrage til at fremme havets vigtige økosystemtjenester herunder forbedre biodiversiteten.

Kontakt:

Lars Dinesen, Det danske IPBES-kontor,
Tel: 93509570; E-mail: lars.dinesen@sund.ku.dk